

AGROINDUSTRIAREN PRESIOAREN PAREAN, KOLEKTIBOKI ANTOLATU DIRA KAZETARI BRETOIAK

Agroindustriaren sektoreaz informatzeko orduan, “benetako omertà” egoeran kausitzen dira kazetari bretoiak. Inork ez du hitz egin nahi eta hitz eginez gero presioak, mehatxuak, auzibideak zein zentsurak dituzte ordainean. Sektore indartsua delako agroindustriarena Britainian; diruaren eta irabazitako kargu politiko zein sindikalen bidez hitza kontrolatzen dabilena. Hori horrela, Kelaouiñ kolektiboa osatu dute kazetari batzuk, alarma gorria pizteko baita ere, nola ez, haien buruak babesteko eta informazio-eskubidea defenditzeko.

JENOFA BERHOKOIRIGOIN

Kelaouiñ –“informatu” bretoieraz– horra kolektiboari jarri dioten izena. Elkartu, indarrak batu eta informazio-eskubidea errespetarazteko behar gorria sentitu dute Britainiako hainbat kazetarik. Errealitate bati buruzko galderak luzatzerakoan gutxi direlako erantzutera ausartzen, justuki erantzunez gero arazoak hasten direlako. Errealitate hau agroindustriarena da, Britainian pisu handia duena: bigarren sektoreko enpleguen %42 honetan dira, urtean 19,5 miliar euroko negozioa dakar, hots, lurraldea pobreziatik aterarazi zuen sektorea da. Eta, pisua botere bilakaturik du diruaren zein kargu sindikal eta politikoen bidez. “Omertà” egoera salatzen du Kelaouiñ kolektibok: “Debekatua zaigun leku izaten segitzen du agroindustriak”.

Ereduaren sustatzaile kartsuak –FNSEA nekazari sindikatua, honen esku izan ohi diren laborantza ganberak eta sektoreko enpresak– kazetaritza bideratzen dabilza, nahi edo ez. “Agroindustriaz idazten baduzu, badakizu zuzendaritzak xeheki berriz irakurriko zaituela. Kontra direnei ematen bazaie hitza, bai ala bai tokia eman beharko zaie FNSEA, laborantza gabea edota agro-industriaren ordezkarietoki gehiago gainera–. Alderantziz, agroindustriako proiektu berri bati buruzko artikulua batean ez duzu usu kausituko aurkakoen hitzik”, dio anonimotasuna atxiki nahi izan duen kazetari batek *Mediapart* komunikabi-

deari. Lehen sektorean garaturiko akribitate intentsiboez informatzeko orduan mehatxuak, presioak, zentsurak zein auzibideak kausitu ohi dituztelako. “Laborantza ganbera batetik SMS bat errezibitu nuen abisatuz salaketa jarri nahi zutela. Ondotik ikerketa laboratoriorio batek bidali zidan email bat *fake news*-ak idatzi nituela erranez eta zuzenketak argitaratzea eskatuz, gehituz errefusatzeko banuen auzitara joko zutela, difamazioagatik”, kontatzen dio *Mediapart*-i kazetari bretoi batek. Anonimotasuna atxikitzeke beharra sentitzen du honek ere –funtsean, “Omertà apurtu: agroindustriaren parean kazetari bretoiak baturik” (*Briser l’omertà: des journalistes bretons s’unissent face aux pressions de l’agro-industrie*) erreportajearen izen-abizenak gordez hitz egiten dutenen kopuruak anitz dio presioaren heinaz–. Egoeraren larritasuna ikusirik, prentsa askatasunaren eskualde mailako behatokiaren sorrera exijitzen die Kelaouiñ-ek instituzioei. Nola ez egitura independentea litzateke, inolako lanjer eta presiorik gabe ikerketa lana egin ahal izateko baldintzak segurtatzeko helburuari segi osaturikoa.

INES LERAUDEK AZALERATUA

Britainiako kostetan zabalduko alga berde toxikoen errealitatea argitzeagatik ezagun egin da azken urteetan Ines Leraud kazetaria. Eta gaitz erdi, ikerketa lan horrengatik jasandako presioei

esker ukan dugu agroindustriaren jukturien berri –hots, agroindustriaren errealitateaz informatzeko eskubidea oztopatu nahian dabiltzanak ez direla soilik Hegoko herrialdeetan, eta gurean ere ditugula izua sortuz kazetariak isilarazteko logikan dabiltzanak–. 2015az geroztik Britainian bizi da eta agroindustriaren boterea ikertzen dabil, *France Culture* zein *Disclose* komunikabideentzako besteak beste. “Alga berdeak: historia debekatua” (*Algues vertes: l’histoire interdite*) komikiari esker nekazaritza eredu horren ondorio ekologikoak ere plazaratu zituen 2019an.

70eko hamarkadaz geroztik Britainiako hondartzak estaltzen dituzten alga berdeen, hondartza horietan izandako heriotz misterioetsuen –hiru lagun eta berrogei bat animalia hilik– eta algek hazteko ezinbesteko duten nitratoaren arteko lotura frogatu du –nitratoaren oinarrian laborantza intentsiboa kokatuz–. Oztopoak gaindituz frogatu du heriotzen oinarria: idortzerakoan alga berdeek zabaldu gasa biziki toxikoa da eta arnastuz gero heriotza ekar dezake. Uren kutsadura eta alga berdeen presentzia emendatu dira nekazaritza intentsifikatu den arau: 1960an batz bestea 5 mg/litro heina ez zuen gainditzen nitrato kantitateak Britainiako uretan eta gaur egun 33 mg/litro da (2000 inguruan, hau da, heriotzen garaian 50 mg/litro zen). Laster difamazio auzi bat abiarazi zuten kazetariaren

ALGA BERDEEN ESKANDALUA

ALGA BERDEEN OINARRIAN
LABORANTZA INTENTSIBOA
DELA OHARTARAZTEAGATIK
PRESIOAK ETA ZENTSURAK
JASOTZEN DITU INES
LERAUD KAZETARIAK.

kontra, azkenean epaiketa hasi aitzineko egunetan salaketa ezeztatuz. Leraudek argi du: “Salaketa hauek intimidazio saiakerak dira, isilarazi nahi gaituzte, bai ni, baita hitz egiteko ausardia duten lekukoak ere”. Ez da presio bakarra izan: “Eskaera politiko baten harira” Quintineko liburu azokan egitekoa zuen aurkezpena ezeztatu zioten, baita komikia bretoieraz plazaratzeko kontratua ere bai. Zentsura horien berri eman zuen *Le Canard Enchaîné* ikerketa-kazetaritza egiten dabilen komunikabide ezagunak.

Skol Vreizh argitaletxe ttipiak airtortzen du: “Dirulaguntzetan izan zitezkeen ondorioez beldur ginen, Eskualdeko Kontseiluan laborantzaren eskumena duenak eragin handia duelako”. Hori horrela, dirulaguntzarik ez jasotzeko mehatxupean, auto-zentsura

gertatzen da.

Instituzioetan lekuak hartzeko estrategia ez dute gordetzen FNSEAko ordezkari bretoiek: “Lekuak ez baditugu hartzen, gure kontra dabiltzanek dituzte hartuko!” erranez luzatu zien herriko bozetan aurkezteko deia laborarietokiko FNSEAko presidenteak. Instituzioetatik erabakiak bideratzeaz gain, komunikabideak kontrolatzeko aukera ere dutelako dirulaguntzen bidez: “Orri batzuk erostea norabide editorialean eragitea da”. Enpresa pribatuak ere dabilta horretan. Triskalia, D’aucy, Doux, Chéritel... anitz dira iragarkietara diru zama bat bideratzeko hautu politikoa egina duten enpresa bretoiak.

Leraudek argi du: “Presioen eta zentsuren ondorioz jendea ez da gehiago mintzo, Bretoniako agroindustriari bu-

ruzko hitzartzerik ez da gehiago”. Ohar horrek balio du komunikabideentzat, baita herritar, hautetsi zein laborari askoentzat ere.

Hitza giltzapeturik atxiki nahian dabil sektorea eta hein handi batean lortzen ere du. Kazetarietz gain, “omertà” egoerarekin bukatzeko deia luzaturik dute 41.000 herritarrek ere, “Bretonian bezala edonon, agro-elikagaien informatzeko askatasunaren alde” petizioa izenpeturik. Lerauden aldeko sostengu-komite bat ere dabil lanean. Sostengua beharko duelako geroan ere: epailearen aitzinetik pasa beharko du 2021eko urtarrilean. Chéritel Trégor Légumes agroindustrialak du salaketa jarri, *BastaMag*-en plazaratu erreportaje baten harira, aldi honetan ere “difamazioaz” akusaturik. ●

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani 23 - 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

f t